

УДК 021:930.25:[005.8:004]:378.016:005.336.2:378.091.212

DOI: 10.31866/2616-7654.16.2025.348164

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ПРОЄКТІВ БІБЛІОТЕК ТА АРХІВІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СФЕРИ: ОГЛЯД ДЖЕРЕЛ

Олена Політова,кандидатка історичних наук,
Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка
(Київ, Україна)

e-mail: o.politova@kubg.edu.ua

ORCID ID: 0000-0002-6516-0828

Для цитування:

Політова, О. (2025). Використання цифрових проєктів бібліотек та архівів у процесі підготовки фахівців інформаційної сфери: огляд джерел. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 16, 260–275. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.16.2025.348164>

Мета статті – проаналізувати зміст джерельної бази дослідження з питань використання цифрових проєктів бібліотек та архівів у контексті підготовки фахівців інформаційної сфери.

Методи дослідження. У роботі використано бібліографічний, аналітичний, проблемно-тематичний та хронологічний методи, застосовано основні принципи науковості та об'єктивності.

Наукова новизна. Вперше розглянуто джерельну базу з питань використання інформаційного контенту сучасних цифрових проєктів у міждисциплінарному вимірі, зокрема, у підготовці здобувачів вищої освіти інформаційної сфери.

Основні висновки. У статті стисло розглянуто зміст джерельної бази дослідження, присвяченого цифровим проєктам бібліотек та архівів у контексті їх використання у процесі навчання фахівців інформаційної сфери. Аргументовано необхідність комплексного дослідження застосування інформаційного контенту сучасних цифрових проєктів у підготовці здобувачів вищої освіти з бібліотечної, архівної справи та аудіовізуального мистецтва. З'ясовано, що масив джерел із проблематики використання таких проєктів у розвитку науки й освіти має у своєму складі дисертаційні дослідження, монографії, підручники, практичні посібники, наукові статті, реферативні огляди; авторами у цих виданнях і публікаціях доведено соціокультурне значення цифрових проєктів для суспільства, їх важливість для користувачів та професійного розвитку фахівців інформаційної сфери, виявлено тенденцію до посилення співпраці інформаційних установ щодо оцифрування документів та створення єдиної платформи для подання електронних ресурсів у зручному для користувачів форматі. На основі огляду джерел обґрунтовано, що цифрові проєкти архівів і бібліотек мають особливе значення у побудові ефективної та дійової системи інформаційної освіти і широкі перспективи використання у навчальному процесі: насамперед для модернізації змісту відповідних освітніх програм, формування у здобувачів освіти цифрових компетентностей.

Ключові слова: цифрові проєкти; бібліотеки; архіви; інформаційна сфера; цифрові компетентності; навчальний процес; Київський столичний університет імені Бориса Грінченка.

ВСТУП

Для реалізації цілей, сформульованих у «Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки», поставлено завдання ефективного використання цифрових (дистанційних) технологій в освітньому процесі (Кабінет Міністрів України, 2022). На виконання положень Закону України від 21 грудня 2023 року № 3534-IX «Про внесення змін до деяких Законів України щодо пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності» (Верховна Рада України, 2023) у квітні 2024 року Кабінет Міністрів України ухвалив рішення про затвердження переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок. Серед ключових напрямів – інформаційні та комунікаційні технології, і невід’ємною складовою досліджень у цій тематиці є цифровізація, зокрема, і в архівній та бібліотечній галузях. Оцифрування джерел інформації і надання доступу до їх змісту, створення власних електронних продуктів, запровадження відповідних послуг відбуваються переважно в межах проєктної діяльності інформаційних установ, тож функціонування цифрових проєктів (далі – ЦП) та їх використання в навчальному процесі вищих навчальних закладів галузі нині є важливим напрямом у розвитку науки й освіти. Практика викладацької роботи кафедри інформаційних комунікацій Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (далі – КСУБГ) показує, що робота із цифровими проєктами є однією із ключових складових у підготовці здобувачів освіти спеціальностей В1 «Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво», В13 «Бібліотечна, інформаційна та архівна справа», оскільки забезпечує формування цифрових компетентностей, необхідних для професійної діяльності в умовах цифровізації інформаційних ресурсів. Особливе значення для якісного інформаційного забезпечення наукових досліджень та освітньої діяльності у сфері інформаційних комунікацій мають проєкти архівних і бібліотечних установ, а також цифровий потенціал аудіовізуального мистецтва.

Моніторинг інформаційного потоку із цієї теми періоду незалежності Української Держави свідчить про зацікавлення наукової спільноти до проблематики функціонування ЦП ще у 90-х роках минулого століття, адже саме тоді розпочалося активне запровадження нових інформаційних технологій у процес створення вітчизняної ресурсної бази для нової високоінтегрованої системи організації знань. Нині в Україні реалізовано чимало інноваційних проєктів, і ці процеси активно досліджувалися та висвітлювалися в наукових працях вітчизняних і зарубіжних вчених. Вже накопичено значний масив публікацій відповідної проблематики, у висновках багатьох наукових досліджень засвідчено, що якісні перетворення у наданні інформаційних послуг користувачам відбулися саме завдяки активній проєктній діяльності інформаційних установ. У сучасний період справді відбувається цілеспрямоване впровадження інновацій в архівній, бібліотечній та аудіовізуальній сферах. Водночас досі не здійснено комплексного дослідження з питань використання інформаційного контенту сучасних ЦП в освітньому процесі у міждисциплінарному вимірі, зокрема, у підготовці здобувачів вищої освіти з бібліотечної й архівної справи, аудіовізуального мистецтва та медіавиробництва. На наш погляд, нині актуалізувалася необхідність у проведенні окремого аналізу набутих науковою спільнотою теоретичних та практичних результатів

щодо застосування ЦП у навчанні фахівців з інформаційних комунікацій, а також узагальненні й поширенні цієї інформації.

Як правило, вивчення будь-якої теми з освітньої програми фахової підготовки у вищому навчальному закладі розпочинається з аналізу сучасної джерельної бази, і хоча відповідну інформацію нині можна відшукати у відкритому доступі, оригінали документів акумулюються та систематизуються переважно в інформаційних установах. Науковці, викладачі та студенти є найбільш активними споживачами інформаційних продуктів і послуг цих установ, тож поглиблення знань про потенціал реалізованих проєктів певного тематичного спрямування, сприяння їх подальшому використанню в навчальному процесі та поширення кращого досвіду цієї роботи є надзвичайно актуальними. Проведений нещодавно аналіз тенденцій публікаційної діяльності з бібліотекознавства та інформаційних наук у наукових фахових журналах показав зростання упродовж 2018–2023 рр. кількості публікацій з освітньої тематики у структурі цього інформаційного потоку, а статті з організації навчального процесу спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» становлять у ньому вагомий частку (Драпалюк, 2025). Водночас автор зазначив, що розгляд публікаційної активності персоналій засвідчив вузьке коло авторів, для яких освітня тематика є вагомим напрямом наукового профілю (с. 181).

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТЯ

Джерельна база із проблематики використання ЦП інформаційної галузі у розвитку науки й освіти має у своєму складі дисертаційні дослідження, монографії, підручники, наукові статті, практичні посібники. Особливості створення та реалізації цифрових проєктів у бібліотеках України досліджували О. Григоревська, І. Давидова, Л. Коновал, І. Лобузін, К. Лобузін, Я. Хіміч та ін.; в архівній справі – Г. Боряк, Я. Калакура, Н. Коржик, М. Палієнко, Л. Яременко та ін.; цифрові освітні проєкти аналізували Л. Березівська, Н. Морзе, О. Буйницька, О. Кузьмінська, О. Пінчук та ін.; питання розвитку медіапроєктів розглядали С. Іванова, Д. Олтаржевський, Л. Поперечна та ін. Наукові праці у цьому тематичному кластері періоду 2010–2025 рр. свідчать про новий рівень організації інформаційних ресурсів, зокрема, й на основі порталів знань, таких як проєкт «Дія. Цифрова освіта» (<https://osvita.diia.gov.ua/>).

В контексті розгляду джерельної бази дослідження бібліотечних ЦП передусім слід акцентувати на виданнях Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (далі – НБУВ), адже саме ця книгозбірня є провідним науковим центром із розроблення та реалізації інноваційних технологій доступу до національних інформаційних ресурсів, тож має найбільший науковий доробок відповідної проблематики. Наприклад, участі наукових бібліотек у цифрових соціогуманітарних проєктах, пов'язаних зі створенням цифрових ресурсів національної пам'яті та культурної спадщини, присвячена колективна монографія науковців НБУВ (Лобузін, 2021). Важливо, що це видання містить анотований огляд літератури, у якому окремий розділ «Бібліотечні наукові цифрові ресурси та проєкти» присвячено саме публікаціям про світовий і вітчизняний досвід створення цифрових проєктів, інституційних репозитаріїв, електронних бібліотек, порталів тощо (с. 318–358). Принципи функціонування та технології бібліотечних порталів знань, способи використання тематичного рубрикатора, авторитетних файлів для доступу

до інформаційних ресурсів бібліотечного порталу розкрито в іншій монографії – «Бібліотечні портали знань» (Лобузіна, 2022). Реферативний збірник, виданий НБУВ у 2024 р., містить понад 250 рефератів про нові цифрові ресурси та засоби дистанційного обслуговування користувачів, що реалізуються науковими бібліотеками України, а також про тенденції розвитку цифрових сервісів бібліотек, включаючи застосування в науковому процесі та освіті (Гарагуля, 2024).

Стислий аналіз змісту публікацій щодо функціонування ЦП у вітчизняній бібліотечній сфері на початку 20-х років XX століття проведено М. Макаровою: у огляді вченою акцентовано на відмінностях у трактовці дослідниками понять «цифровізована бібліотека», «цифрова бібліотека», «електронна бібліотека», «віртуальна бібліотека», а також зазначено, що ЦП у бібліотечній сфері спрямовані насамперед на оцифрування документальної та іншої спадщини, цифровізацію процесів обслуговування користувачів, створення електронної або віртуальної бібліотеки тощо (Макарова, 2024, с. 131).

Допомогти бібліотекам у створенні хабу цифрової освіти або удосконалити його діяльність покликаний підготовлений експертами Української бібліотечної асоціації практичний посібник «Бібліотеки – хаби цифрової освіти» (Бруй та ін., 2023).

Мета статті – стисло проаналізувати зміст джерельної бази дослідження з питань використання цифрових проєктів бібліотек та архівів у контексті підготовки фахівців інформаційної сфери.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема цифрових бібліотечних проєктів постійно була актуальною і на шпальтах фахових періодичних видань. О. Веремчук та Л. Прокопович (Veremchuk & Prokoryvych, 2024) у своїй статті узагальнили досвід проєктної діяльності провідних українських бібліотек і класифікували інноваційні бібліотечні проєкти за цільовою ознакою: виокремили соціально-комунікаційні, технологічні та функціональні (с. 73–84). Автори показали соціокультурне значення ЦП для суспільства, важливість для користувачів та професійного розвитку бібліотечних фахівців. Зазначено також, що саме завдяки реалізації таких проєктів відбувається не лише істотна трансформація бібліотечних технологій і функціональних напрямів бібліотечної діяльності, а й цілком обґрунтоване й виправдане тяжіння до корпоративності у створенні інформаційно-пошукових систем та консолідації інформаційних ресурсів, облаштування інноваційного бібліотечного простору і т. ін.

В. Добровольська та Л. Чередник (2023), аналізуючи інноваційну діяльність бібліотек у сучасний період, акцентували, що поряд із успішно втіленими в життя некомерційними цифровими проєктами національних бібліотек Польщі (Polona), Франції (Gallica), США (American Memory), Канади (Canadiana) в Україні теж вже створені електронні бібліотеки (далі – ЕБ), що містять інформаційні ресурси різних напрямів, обсягу і якості, які доступні користувачам через глобальну мережу інтернет (с. 8). Автори охарактеризували контент найбільших ЕБ – «Україніка» (Національна бібліотека імені В. І. Вернадського), «Культура України» (Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого), засвідчили їх значення як наукового та освітнього вебресурсу. Інші сучасні ініціативи зі створення цифрових колекцій розглянуто Н. Петровою (2025). Це, зокрема, «Українська цифрова бібліотека» (Український Інститут Книги, б.д.), яка пропонує сучасні та класичні лі-

тературні твори вітчизняних і закордонних авторів (художні, науково-популярні, публіцистичні) із доступом на смартфонах. «Національна електронна бібліотека України» – цифровий ресурс, який зберігає та надає доступ до різноманітних бібліотечних матеріалів (книг, журналів, документів, архівів, фотографій та ін.) в електронному форматі і справді відіграє важливу роль у захисті, збереженні, просуванні культурної та історичної спадщини країни, надає доступ до джерел для вивчення і дослідження, сприяючи розвитку освіти, науки, культури та суспільства в цілому (Петрова, 2025, с. 218).

Практики бібліотечної справи на фахових форумах постійно обговорюють свої напрацювання у напрямі цифровізації власних інформаційних ресурсів. Наприклад, Т. Спанчак (2023) детально висвітлено досвід Національної історичної бібліотеки України з оцифрування документів та формування ЕБ «Історична спадщина України».

Особливості проектної діяльності публічних бібліотек України в умовах цифровізації досліджував С. Денбновецький (2022), зазначивши у висновках своєї статті, що «розвиток регіональних інформаційних проєктів є головною передумовою налагодження співпраці між бібліотеками та іншими інформаційними установами і організаціями в регіоні» (с. 164).

Т. Авер'янова і М. Попова (2024), дослідивши статистичні показники звернень користувачів до ЦП Одеської національної наукової бібліотеки, зафіксували збільшення відвідувачів цифрових проєктів ОННБ із 5000 до 7000 користувачів та розширення аудиторії із 31 до 58 країн. Авторки підкреслили: «Розширення географії відвідувань є результатом активної промоції, ефективної роботи з метаданими, а також зростання інтересу до української культури у світі. Географічний аналіз відвідувачів цифрових проєктів нашої книгозбірні наочно показує, звідки саме надходять користувачі. Це дозволяє оцінити вплив проєктів і визначити, які регіони виявляють найбільший інтерес до української культурної спадщини, а також, на які напрями роботи варто звернути особливу увагу» (с. 227).

Для підтримки бібліотекарів у їхньому професійному розвитку та подолання нових викликів за сприяння Програми розвитку ООН (UNDP) в Україні та за фінансування Швеції створено єдиний стандарт цифрових компетентностей у бібліотечній сфері. Це сприятиме створенню ефективної системи підготовки й підвищення кваліфікації бібліотечних працівників та допоможе стати їм менторами в цифровому світі для відвідувачів бібліотек. На ресурсі «Дія. Освіта» доступні нова Рамка цифрової компетентності для бібліотекарів (Міністерство цифрової трансформації України, 2024) і тест Цифрограм для бібліотекарів (Міністерство цифрової трансформації України, б.д.). Українські фахівці узагальнюють підходи до вимірювання цифрової компетентності бібліотекарів, наприклад, Одеською обласною науковою універсальною бібліотекою імені М. С. Грушевського проведено локальне дослідження цифрової компетентності бібліотекарів, за результатами якого надані рекомендації щодо покращення рівня цифрової грамотності (*Цифрова компетентність бібліотекарів*, 2024).

Досвід Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка зі створення цифрового архіву, у якому має бути задокументовано перебіг російсько-української війни, на фахових форумах висвітлювали К. Вірютіна та Л. Козоріз (2025). Зазначено, що ключова мета проєкту «Цифровий архів документів про ро-

сійсько-українську війну» – збирання, систематизація та надання публічного доступу до цифрових копій документів, фотографій, відео та інших матеріалів, що відображають події війни, і це не лише сприяє збереженню національної пам'яті, але і створює надійну базу для подальших досліджень науковців, журналістів, краєзнавців (с. 39). Одним із ключових завдань для розвитку цього проєкту стало розширення кола нових учасників: долучилися як обласні універсальні наукові книгозбірні – Сумська, Луганська, Вінницька ім. Валентина Отамановського, так і бібліотеки навчальних закладів, міські публічні бібліотеки. Співробітники бібліотечних установ здійснюють моніторинг місцевих джерел, новин, публікацій у соцмережах і фіксують події, що мають важливе значення для збереження історичної пам'яті регіонів (с. 43).

Стосовно архівної справи, то передусім слід нагадати, що у науково-допоміжному посібнику «Архівознавство» (Дейнека, 2019), підготовленому фахівцями бібліотеки Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, згруповано понад дві сотні бібліографічних описів видань і публікацій, у яких розглянуто теоретико-методологічні основи архівознавства, методiku і практику архівної справи. Водночас для вивчення актуальних джерел із проблем використання ЦП в архівній справі варто акцентувати на публікаціях останніх років. Наприклад, Л. Дідух та Т. Ковтанюк (2021) підготували методичні рекомендації з оцифрування аудіовізуальних документів Національного архівного фонду. Л. Приходько (2020) обґрунтувала необхідність вивчення європейського досвіду для розроблення та реалізації проєктів, програм з оцифрування і створення інтегрованих цифрових ресурсів архівної спадщини України, її представлення у світових інформаційних мережах.

Н. Коржик (2022) проаналізувала праці закордонних і вітчизняних фахівців, в яких висвітлено основні завдання та методи щодо цифровізації архівних ресурсів, визначила основні риси і функції цифрового архіву, охарактеризувала проєкти, що вже функціонують в інформаційному просторі та успішно надають доступ до онлайн-ресурсів, зокрема оцифрованих документів, фотографій, аудіо-та відеоматеріалів. За результатами вивчення стану цифрових архівів в Україні вчена вказала на необхідність співпраці фахівців щодо оцифрування архівних матеріалів і створення єдиної платформи для подання електронних архівних ресурсів у зручному для користувачів форматі, об'єднання на сайті ЦДЕА України інформації щодо оцифрованих архівних колекцій із гіперпосиланнями на веб-сайти, де розміщено електронний ресурс архівної установи (с. 38). О. Веремчук і О. Постельжук (2025), дослідивши проблеми зберігання, доступу та автентичності цифрових архівних документів у сучасний період, підкреслили: «Більшість користувачів архівних установ відвідують їх тільки в особливих випадках, наприклад, якщо матеріали, що розглядаються, ще не були оцифровані, або якщо їм потрібна особиста консультація під час дослідження» (с. 149–150).

Справді, нині на сайті Державної архівної служби України (ДАСУ) можна скористатися «Міжархівним пошуковим порталом», який має «Єдине вікно доступу до цифрових ресурсів українських архівів» (<https://searcharchives.net.ua/>). У рубриці «Про проєкт» зазначено, що його створено компанією «Архівні інформаційні системи» у співпраці з ДАСУ, і тут у єдиному пошуковому просторі об'єднано електронні ресурси державних архівів, а також окремі тематичні цифрові колек-

ції документів. Пошук здійснюється за назвами фондів, історичними довідками до них, анотаціями до фондів та описів, заголовками справ і документів тощо.

Необхідно зазначити і про публікації, які присвячені окремим технологічним аспектам функціонування цифрових проєктів. Наприклад, у статті фахівців Харківського національного університету радіоелектроніки Д. Кузьменка, І. Гребенника та І. Урняєвої (2025) запропоновано систему об'єднання всіх ключових складників генеалогічного дослідження в межах єдиної цифрової платформи, яка охоплює ведення архівних записів, повнотекстовий пошук, візуальний пошук за обличчями, ДНК-аналіз та побудову родоводу. Автори наголосили на важливості роботи з державними архівами, де зберігається широкий спектр історичних документів, підкреслюючи, що це лише один із напрямів, адже значний обсяг цінної інформації можна знайти у старих газетах, журналах, церковних книгах, списках населення та інших джерелах, які зберігаються в різних відомчих архівах (с. 160).

Водночас активне функціонування ЦП архівів та бібліотек в інформаційному середовищі спонукає до аналізу їх використання в освітньому процесі, зокрема, нині актуальними є питання застосування ЦП у реалізації освітніх програм спеціальностей В1 та В13. Для аналізу джерел із цієї проблематики відібрані видання і публікації, інформація про які є у відкритому доступі та репозитаріях.

З огляду на те, що чимало бібліотечних ЦП – це електронні бібліотеки (ЕБ), до яких найчастіше звертаються студенти і викладачі, велике значення мають практичні посібники. У поточному році ДНПБ ім. В. О. Сухомлинського на своєму сайті розмістила методичні рекомендації, спрямовані на підвищення ефективності наукової, освітньої та інформаційної діяльності шляхом систематизації, впорядкування та наочного представлення освітнього контенту (Гуралюк та ін., 2025). Один із розділів цього посібника присвячено організаційним та методичним аспектам створення ЕБ (с. 17). У контексті освітньої проблематики увагу фахівців мають повернути також вміщені у цьому виданні рекомендації щодо створення та розгортання баз знань (с. 55) та алгоритму добору інформації для бази знань в освіті (с. 61).

Можливості застосування цифрових технологій в освіті та питання цифрової компетентності у професійній діяльності бібліотечних фахівців вивчала М. Толмач (2021, 2024). Вчена у своїй дисертації не лише доводить, що в умовах цифрової трансформації цифрова компетентність персоналу суттєво впливає на якість та ефективність діяльності бібліотек, а й окреслює стратегічні напрями удосконалення цифрової компетентності бібліотечних фахівців, що включають визначення потреб, формування середовища навчання, модернізацію змісту підготовки. Важливо, що потреби у розвитку цифрової компетентності бібліотечних фахівців М. Толмач (2024) досліджувала на основі аналізу змісту освітніх програм і стандартів, результатів опитування працівників бібліотек.

Проблема використання проєктно-цифрової діяльності як засобу формування цифрової компетентності студентів гуманітарних спеціальностей вивчалася викладачами харківських університетів (Наливайко та ін., 2022). Дослідники проаналізували поняття «цифрова компетентність», «проєктно-цифрова діяльність», обґрунтували доцільність упровадження ЦП у навчальний процес ЗВО, визначили основні компоненти цифрової компетентності студентів. Зокрема, зауважено, що національна онлайн-платформа для розвитку цифрової грамотності «Дія. Цифрова Освіта» як цифровий продукт потребує подальшого удосконалення та більшої

практичної орієнтації. Підсумовуючи, автори статті, зокрема, відзначили: «...під час формування цифрової компетентності студентів гуманітарних спеціальностей часто перевагою стає наявність варіативності створювання цифрового контенту – проєктів. Відповідно до цього викладачам потрібно враховувати сучасні тенденції та запити цифрового середовища, пропонуючи студентам цікаві та релевантні завдання, які допоможуть повною мірою розкрити їх творчий потенціал...» (с. 231). У підсумку зазначено також про необхідність розкрити питання, пов'язані із цифровим супроводом виконавців проєктної діяльності з боку викладачів (с. 232). У цьому контексті варто згадати про здійснені Н. Івановою (2019) дослідження структури, критеріїв та показників сформованості проєктної компетентності майбутніх фахівців інформаційної галузі, які засвідчують, що така компетентність визначається сукупністю компонентів: ціннісно-мотиваційного, знаннево-змістового, технологічного та рефлексивно-оцінювального (2020). І. Давидова та О. Мар'їна (2020) за результатами власного аналізу проблем, що стосуються цифрових компетентностей студентів у галузі бібліотечної та інформаційної освіти, окреслили шляхи побудови ефективної і дійової системи цієї освіти: це, зокрема, «...застосування міждисциплінарних підходів підготовки фахівців бібліотечно-інформаційних кадрів широкого профілю; організація глобальної співпраці та регіональної взаємодії бібліотечних професійних шкіл, спільна розробка навчальних програм і курсів; створення різноманітних підходів до оцінки їх якості із залученням відповідних експертів і спеціалістів-практиків; започаткування проєктів і досліджень; розвиток партнерської взаємодії між освітніми установами, учасниками ринку праці та бібліотечними фаховими асоціаціями; використання сучасного інструментарію цифрового медіапростору» (с. 103).

О. Григоревська (2024а), професорка кафедри інформаційних комунікацій КСУБГ, на одному з наукових форумів доповіла про досвід оцінювання студентів щодо інформаційної грамотності, уміння працювати з даними, створення цифрового контенту тощо: «Здобувачі вищої освіти за освітньою програмою «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» вже кілька років поспіль проходять оцінювальне тестування за допомогою цифрограма. Переважна більшість студентів має високий – С1 та С2 результат» (с. 73). На іншій науковій конференції вчена конкретизувала, що на кафедрі інформаційних комунікацій КСУБГ здобувачам міждисциплінарної освітньої наукової програми «Біографістика і текстологія» пропонується засвоїти методику джерелознавчої евристики з використанням цифрових ресурсів різноманітних колекцій і проєктів, і рекомендованою базою для виконання самостійних досліджень здобувачів слугують проєкти національних та державних установ: наприклад, розвиток електронних ресурсів ретроспективної біобібліографічної інформації пропонується вивчати на прикладі Українського національного біографічного архіву (УНБА), біографічних проєктів ДНІБУ імені В. О. Сухомлинського, загальнодоступних цифрових ресурсів Центрального державного аудіовізуального та електронного архіву тощо (Григоревська, 2024б, с. 29).

Важливими для інноваційного розвитку освіти з архівної справи є сформульовані Я. Калакурою та Н. Палієнко (2021) пропозиції стосовно електронного архівознавства як галузі наукових знань і навчальної дисципліни, модернізації змісту відповідних освітніх програм підготовки нової генерації архівістів та документознавців (с. 57).

В. Бездрабко (2017), розглядаючи традиції та новітні тенденції в архівній освіті, ще кілька років тому наголошувала на важливості «...конкретних дій, спрямованих на справжню модернізацію архівної освіти; перегляд традиційної номенклатури дисциплін; органічне насичення планів інформаційними, технологічними курсами при збереженні та розширенні за рахунок необхідного для архівістики історико-архівного компоненту; вивчення зарубіжного досвіду й розроблення модерних освітніх програм; забезпечення здобувачів новітніми аналоговими й мережевими навчальними виданнями; підготовку наукових кадрів у галузі архівістики, участь у міжнародних освітніх проектах, програмах...» (с. 146–147).

Окремого розгляду потребує база джерел відповідної тематики, що може бути задіяна у підготовці фахівців з аудіовізуального мистецтва і виробництва. Наприклад, формуванню у студентів навичок просування медійних продуктів у онлайн-просторі на основі використання принципів рекламного менеджменту і медіапланування, управління проектами та засобів цифрового маркетингу покликаний навчальний посібник із дисципліни «Медіавиробництво: промоція», підготовлений у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (Олтаржевський, 2023). Однак цей напрям потребує додаткового аналізу освітніх джерел, характерних саме для цієї сфери, тож надалі ще досліджуватиметься в межах розроблення наукової теми кафедри інформаційних комунікацій КСУБГ.

ВИСНОВКИ

Аналіз джерельної бази із проблематики функціонування ЦП в архівній та бібліотечній галузях і використання їх потенціалу у навчанні фахівців інформаційної сфери показав:

1. У сучасний період в інформаційному просторі накопичено значний масив публікацій про функціонування ЦП архівів і бібліотек, відбувається цілеспрямоване впровадження інновацій в архівній, бібліотечній та аудіовізуальній галузях.
2. Простежується тенденція до посилення співпраці фахівців інформаційних установ щодо оцифрування документів та створення єдиної платформи для подання електронних ресурсів у зручному для користувачів форматі, об'єднання інформації щодо оцифрованих колекцій із гіперпосиланнями на вебсайти інституцій, де розміщено електронний ресурс.
3. Використання ЦП архівів і бібліотек у навчальному процесі має широкі перспективи, насамперед для модернізації змісту відповідних освітніх програм, формування у здобувачів освіти цифрових компетентностей. Це дозволяє поєднувати теоретичні знання із практичним досвідом, сприяє збереженню та репрезентації документальної спадщини й підвищує конкурентоспроможність випускників.
4. Подальше розроблення теоретико-методичних основ підготовки фахівців інформаційної сфери має здійснюватися з урахуванням цифровізації як провідної сучасної тенденції розвитку людської цивілізації.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

- Авер'янова, Т., & Попова, М. (2025). Цифрові проекти Одеської національної наукової бібліотеки: міжнародний аспект промоції документальної спадщини. В Г. М. Шпак (Упоряд.), *Пам'ятки писемності та культури: вивчення, збереження, популяризація* [Матеріали конференції] (с. 222–229). Одеська національна наукова бібліотека. http://odnb.odessa.ua/img/novini_2023/4109/1_averyanova_porova_pamyatki-pisemnosti-ta-kulturi.pdf
- Бездрабко, В. В. (2017). Архівна освіта в Україні: традиції й тенденції. *Український історичний журнал*, 3, 129–147. http://resource.history.org.ua/publ/UIJ_2017_3_10
- Бруй, О., Козицька, Т., Мацієвська, Г., Моїсєєва, С., & Шевченко, І. (2023). *Бібліотеки – Хаби цифрової освіти* (Я. Сошинська, ред.). <https://drive.google.com/file/d/17yJ4piNwzYUivQueh6dFD86lgoniCeps/view>
- Веремчук, О., & Постельжук, О. (2025). Цифровізація архівних установ: виклики та перспективи збереження національної пам'яті в епоху технологічних трансформаций. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 15, 142–153. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.15.2025.335086>
- Верховна Рада України. (2023, 21 грудня). *Про внесення змін до деяких законів України щодо пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності* (Закон № 3534-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3534-20#Text>
- Вірютіна, К., & Козоріз Л. (2025, 8 травня). Формування Цифрового Архіву документів про російсько-українську війну: кейс Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка. В *Бібліотеки університетів під час війни: нові моделі та засоби роботи* [Матеріали круглого столу] (с. 30–39). Право. http://reposit.sc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/25502/1/Kruhlyi_stil_tezu_08.05_Final.pdf
- Гарагуля, С. С. (Ред.). (2024). *Цифрові ресурси наукових бібліотек в умовах війни*. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. https://irbis-nbuv.gov.ua/E_LIB/PDF/er-0004979.pdf?utm_source=chatgpt.com
- Григорєвська, О. (2024b, 24 жовтня). Цифрові проекти як складник джерелознавчої підготовки здобувачів освітньо-наукової програми «Біографістика і текстологія». В *Студії з інформаційної науки, соціальних комунікацій та філології в сучасному світі* [Матеріали конференції] (с. 28–30). Маріупольський державний університет. <https://surl.lt/sjicnv>
- Григорєвська, О. В. (2024a, 8–10 жовтня). Цифрова компетентність інформаційного фахівця у XXI столітті. В *Бібліотека. Наука. Комунікація. Інтеграція у міжнародний бібліотечний простір* [Матеріали конференції] (Т. 1, с. 71–74). Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. http://irbis-nbuv.gov.ua/E_LIB/PDF/er-0004933.pdf
- Гуралюк, А. Г., Терентьєва, Н. О., & Вараксіна, Н. В. (Упоряд.). (2025). *Використання баз знань для розроблення й візуалізації цифрових освітніх ресурсів*. Ямчинський О. В. <https://dnrb.gov.ua/wp-content/uploads/2025/07/DDETKS-recommendations-base-2025.pdf>
- Давидова, І., & Мар'їна, О. (2020). Розвиток цифрових компетентностей студентів бібліотечних спеціальностей. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 6, 97–104. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.6.2020.218614>
- Дейнека, Л. (Уклад.). (2019). *Архівознавство: Науково-допоміжний бібліографічний покажчик*. Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки. <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/16510/1/arhivozn.pdf>
- Денбовецький, С. (2022). Цифрові проекти публічних бібліотек України як складник національного інформаційного простору. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*, 66, 157–168. <https://doi.org/10.15407/np.66.157>
- Дідух, Л. В., & Ковтанюк, Т. М. (Уклад.). (2021). *Оцифрування аудіовізуальних документів Національного архівного фонду* [Методичні рекомендації] Державна архівна служба України. https://undiasd.archives.gov.ua/doc/mr_ozif%20avd%20naf.pdf

- Добровольська, В., & Чередник, Л. (2023). Інноваційна діяльність бібліотек в умовах цифрового суспільства. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*, 1, 5–11. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2023.276758>
- Драпалюк, Д. М. (2025). Публікаційна діяльність з бібліотекознавства та інформаційних наук. *Вісник Харківської державної академії культури*, 67, 164–184. <https://doi.org/10.31516/2410-5333.067.12>
- Іванова, Н. (2019). Проектна компетентність майбутніх фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи: структура, критерії та показники сформованості. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*, 1, 186–195. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdu_2019_1_29
- Іванова, Н. А. (2020). Проектна діяльність як педагогічна умова формування проектної компетентності майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи. *Вісник післядипломної освіти. Серія «Педагогічні науки»*, 12(41), 91–105. [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2020-12\(41\)-91-105](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2020-12(41)-91-105)
- Кабінет Міністрів України. (2022, 23 лютого). *Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки* (Розпорядження № 286-р). Верховна Рада України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%d1%80#text>
- Калакура, Я., & Палієнко, М. (2021). Концептуалізація електронного архівознавства в контексті цифровізації українського суспільства. *Архіви України*, 3(328), 36–65. <https://doi.org/10.47315/archives2021.328.036>
- Коржик, Н. (2022). Цифрові архіви України: стан, проблеми, перспективи. *Вісник Книжкової палати*, 4, 35–39. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2022.4\(309\).35-39](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2022.4(309).35-39)
- Кузьменко, Д., Гребенник, І., & Урняєва, І. (2025). Інформаційно-пошукова система генеалогічних досліджень. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*, 8(1), 153–171.
- Лобузін, К. В. (Ред.). (2021). *Цифрові бібліотечно-інформаційні ресурси у розбудові наукового сегмента національного інформаційного простору*. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
- Лобузін, К. В. (Ред.). (2022). *Бібліотечні портали знань*. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. https://irbis-nbuv.gov.ua/E_LIB/PDF/er-0004512.pdf
- Макарова, М. (2024). Цифрові проекти у бібліотечній сфері України. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*, 7(1), 123–138. <https://doi.org/10.31866/2617-796X.7.1.2024.307014>
- Міністерство цифрової трансформації України. (2024). *Проект рамки цифрової компетентності бібліотечного працівника*. https://osvita.diia.gov.ua/uploads/1/9777-ramka_dla_bibliotekariv.pdf
- Міністерство цифрової трансформації України. (б.д.). *Цифрограм для бібліотекарів*. Взято 13 серпня 2025 з <https://osvita.diia.gov.ua/digigram-test/digigram-for-librarians>
- Наливайко, О. О., Прокопенко, А. І., Кабусь, Н. Д., Хатунцева, С. М., Жукова, О. А., & Наливайко, Н. А. (2022). Проектно-цифрова діяльність як засіб формування цифрової компетентності студентів гуманітарних спеціальностей. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 87(1), 218–235.
- Олтаржевський, Д. О. (2023). *Цифрові комунікації: навчальний посібник із дисципліни «Медіавиробництво: промоція»*. Київський національний університет імені Тараса Шевченка.
- Петрова, Н. (2025). Цифрові колекції пам'яток історії та культури як складова цифрової історії. В Г. М. Шпак (Упоряд.), *Пам'ятки писемності та культури: вивчення, збереження, популяризація* [Матеріали конференції] (с. 217–221). Одеська національна наукова бібліотека. http://odnb.odessa.ua/img/novini_2023/4109/12_petrova-n_pamyatki-pisemnosti-ta-kulturi.pdf

- Приходько, Л. (2020). Оцифрування об'єктів культурної спадщини за нормативно-правовими документами Європейського Союзу у сфері авторського права і суміжних прав. *Архіви України*, 1, 104–131. <https://doi.org/10.47315/archives2020.322.104>
- Спанчак, Т. (2023, 8 листопада). Електронна бібліотека НІБУ «Історична спадщина України»: як складова Національної електронної бібліотеки України. В *Бібліотека. Люди. Війна. Втрати і звершення* [Матеріали конференції] (с. 296–303). Національна історична бібліотека.
- Толмач, М. (2021). Цифрові технології в освіті: можливості й тенденції застосування. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*, 4(2), 159–171. <https://doi.org/10.31866/2617-796X.4.2.2021.247474>
- Толмач, М. С. (2024). *Цифрова компетентність як інтегральна характеристика професійної діяльності бібліотечних фахівців* [Дисертація кандидата наук, Київський національний університет культури і мистецтв].
- Український Інститут Книги. (б.д). *Українська цифрова бібліотека*. <https://ubi.org.ua/uk/activity/ukra-nska-cifrova-biblioteka>
- Цифрова компетентність бібліотекарів: Аналітична довідка за результатами локального дослідження*. (2024). Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. С. Грушевського. <https://biblioteka.od.ua/wp-content/uploads/2024/09/TSyfrova-kompetentsiya-bibliotekariv.pdf>
- Veremchuk, O., & Prokopovych, L. (2024). Project activity as the communication systems innovative functioning: The Ukrainian libraries experience. *Library Science. Record Studies. Informology*, 20(1), 76–81. <https://doi.org/10.63009/lrsri/1.2024.76>

REFERENCES

- Averianova, T., & Popova, M. (2025). Tsyfrovi proiekty Odeskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky: mizhnarodnyi aspekt promotsii dokumentalnoi spadshchyny [Digital projects of the Odessa National Scientific Library: an international aspect of the promotion of documentary heritage]. In H. M. Shpak (Comp.), *Pamiatky pysemnosti ta kultury: vyvchennia, zberezheniia, populiaryzatsiia* [Monuments of writing and culture: study, preservation, popularization] [Conference proceedings] (pp. 222–229). Odesa National Scientific Library. http://odnb.odessa.ua/img/novini_2023/4109/1_averyanova_popova_pamyatki-pisemnosti-ta-kulturi.pdf [in Ukrainian].
- Bezdrabko, V. V. (2017). Arkhivna osvita v Ukraini: tradytsii y tendentsii [Archival education in Ukraine: traditions and trends]. *Ukrainian Historical Journal*, 3, 129–147. http://resource.history.org.ua/publ/UII_2017_3_10 [in Ukrainian].
- Bruï, O., Kozytska, T., Matsiievska, H., Moisieieva, S., & Shevchenko, I. (2023). *Biblioteky - Khaby tsyfrovoi osvity* [Libraries - Hubs of Digital Education] (Ia. Soshynska, Ed.). <https://drive.google.com/file/d/17yJ4pjNwzYUivQueh6dFD86IgoniCeps/view> [in Ukrainian].
- Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022, February 23). *Pro skhvalennia Stratehii rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022-2032 roky* [On approval of the Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2022–2032] (Order No. 286-p). Verkhovna Rada of Ukraine. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%d1%80#text> [in Ukrainian].
- Davydova, I., & Marina, O. (2020). Rozvytok tsyfrovyykh kompetentnostei studentiv biblioteknykh spetsialnostei [Development of the Library and Information Science Students' Digital Competencies]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 6, 97–104. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.6.2020.218614> [in Ukrainian].
- Deineka, L. (Comp.). (2019). *Arkhivnozhnavstvo: Naukovo-dopomizhnyi bibliohrafichnyi pokazhchyk* [Archival Science: Scientific and Auxiliary Bibliographic Index]. Lesya Ukrainka Eastern

- European National University. <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/16510/1/arhivozn.pdf> [in Ukrainian].
- Denbnovetskyi, S. (2022). Tsyfrovi proiekty publichnykh bibliotek Ukrainy yak skladnyk natsionalnoho informatsiinoho prostoru [Digital Projects of Public Libraries of Ukraine as a Component of the National Information Space]. *Academic Papers of The Vernadsky National Library of Ukraine*, 66, 157–168. <https://doi.org/10.15407/np.66.157> [in Ukrainian].
- Didukh, L. V., & Kovtaniuk, T. M. (Comps.). (2021). *Otsyfruvannya audiovizualnykh dokumentiv Natsionalnoho arkhivnoho fondu* [Digitization of audiovisual documents of the National Archival Fund] [Methodological recommendations] State Archival Service of Ukraine. https://undiasd.archives.gov.ua/doc/mr_ozif%20avd%20naf.pdf [in Ukrainian].
- Dobrovolska, V., & Cherednyk, L. (2023). Innovatsiina diialnist bibliotek v umovakh tsyfrovoho suspilstva [Innovative Activities of Libraries in Conditions of Digital Society]. *Librar Science. Record Studies. Informology*, 1, 5–11. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2023.276758> [in Ukrainian].
- Drapaliuk, D. M. (2025). Publikatsiina diialnist z bibliotekoznavstva ta informatsiinykh nauk [Publication activities in library and information sciences]. *Visnyk of Kharkiv State Academy of Culture*, 67, 164–184. <https://doi.org/10.31516/2410-5333.067.12> [in Ukrainian].
- Harahulia, S. S. (Ed.). (2024). *Tsyfrovi resursy naukovykh bibliotek v umovakh viiny* [Digital resources of scientific libraries in wartime]. V. I. Vernadsky National Library of Ukraine. https://irbis-nbuv.gov.ua/E_LIB/PDF/er-0004979.pdf?utm_source=chatgpt.com [in Ukrainian].
- Hryhorevska, O. (2024b, October 24). Tsyfrovi proiekty yak skladnyk dzhereloznavchoi pidhotovky здобувачів освітньо-наукової програми "Біографістика і текстологія" [Digital projects as a component of source training for applicants to the educational and scientific program "Biography and Textology"]. In *Studii z informatsiinoi nauky, sotsialnykh komunikatsii ta filolohii v suchasnomu sviti* [Studio of Information Science, Social Communications and Philology in the Modern World] [Conference proceedings] (pp. 28–30). Mariupol State University. <https://surl.lt/sjicnv> [in Ukrainian].
- Hryhorevska, O. V. (2024a, October 8–10). Tsyfrova kompetentnist informatsiinoho fakhivtsia u XXI stolitti [Digital competence of an information specialist in the 21st century]. In *Biblioteka. Nauka. Komunikatsiia. Intehratsiia u mizhnarodnyi bibliotechnyi prostir* [Library. Science. Communication. Integration into the international library space] [Conference proceedings] (Vol. 1, pp. 71–74). V. I. Vernadskyi National library of Ukraine. http://irbis-nbuv.gov.ua/E_LIB/PDF/er-0004933.pdf [in Ukrainian].
- Huraliuk, A. H., Terentieva, N. O., & Varaksina, N. V. (Comps.). (2025). *Vykorystannia baz znan dilia rozroblennia y vizualizatsii tsyfrovyykh osvithnykh resursiv* [Use of knowledge bases for the development and visualisation of digital educational resources]. Yamchynskiy O. V. <https://dnppb.gov.ua/wp-content/uploads/2025/07/DDETKS-recommendations-base-2025.pdf> [in Ukrainian].
- Ivanova, N. (2019). Proiektna kompetentnist maibutnykh fakhivtsiv informatsiinoi, bibliotechnoi ta arkhivnoi spravy: struktura, kryterii ta pokaznyky sformovanosti [Project competence of future specialists in information, library and archival science: structure, criteria and indicators of formation]. *Scientific Bulletin Melitopol State Pedagogical University. Series: Pedagogy*, 1, 186–195. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdpu_2019_1_29 [in Ukrainian].
- Ivanova, N. A. (2020). Proiektna diialnist yak pedahohichna umova formuvannia proiektnoi kompetentnosti maibutnykh fakhivtsiv z informatsiinoi, bibliotechnoi ta arkhivnoi spravy [Project activity as a pedagogical condition of the project competence formation in future specialists in information, library and archival service]. *Bulletin of Postgraduate education. Educational Sciences Series*, 12(41), 91–105. [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2020-12\(41\)-91-105](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2020-12(41)-91-105) [in Ukrainian].
- Kalakura, Ya., & Palienko, M. (2021). Kontseptualizatsiia elektronnoho arkhivoznavstva v konteksti tsyfrovizatsii ukrainskoho suspilstva [The Conceptualization of Electronic v konteksti tsyfrovizatsii ukrainskoho suspilstva] [The Conceptualization of Electronic

- Archives in the Context of Digitalization of Ukrainian society]. *Archives of Ukraine*, 3(328), 36–65. <https://doi.org/10.47315/archives2021.328.036> [in Ukrainian].
- Korzhuk, N. (2022). Tsyfrovi arkhivy Ukrainy: stan, problemy, perspektyvy [Digital archives of Ukraine: state, problems, prospects]. *Bulletin of the Book Chamber*, 4, 35–39. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2022.4\(309\).35-39](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2022.4(309).35-39) [in Ukrainian].
- Kuzmenko, D., Hrebennik, I., & Urniaieva, I. (2025). Informatsiino-poshukova systema henealohichnykh doslidzhen [Information and Search System for Genealogical Research]. *Digital Platform: Information Technologies in Sociocultural Sphere*, 8(1), 153–171. <https://doi.org/10.31866/2617-796X.8.1.2025.335538> [in Ukrainian].
- Lobuzina, K. V. (Ed.). (2021). *Tsyfrovi bibliotekno-informatsiini resursy u rozbudovi naukovoho sekhmenta natsionalnoho informatsiinoho prostoru* [Digital library and information resources in the development of the scientific segment of the national information space]. V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine [in Ukrainian].
- Lobuzina, K. V. (Ed.). (2022). *Bibliotekni portaly znan* [Library knowledge portals]. V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine. https://irbis-nbuv.gov.ua/E_LIB/PDF/er-0004512.pdf [in Ukrainian].
- Makarova, M. (2024). Tsyfrovi proiekty u bibliotekhnii sferi Ukrainy [Digital Projects in the Library Field of Ukraine]. *Digital Platform: Information Technologies in Sociocultural Sphere*, 7(1), 123–138. <https://doi.org/10.31866/2617-796X.7.1.2024.307014> [in Ukrainian].
- Ministry of Digital Transformation of Ukraine. (2024). *Proiekt ramky tsyfrovoy kompetentnosti biblioteknoho pratsivnyka* [Draft framework of digital competence of a librarian]. https://osvita.diia.gov.ua/uploads/1/9777-ramka_dla_bibliotekariv.pdf [in Ukrainian].
- Ministry of Digital Transformation of Ukraine. (n.d.). *Tsyfroham dlia bibliotekariv* [Digigram for librarians]. Retrieved August 13, 2025, from <https://osvita.diia.gov.ua/digigram-test/digigram-for-librarians> [in Ukrainian].
- Nalyvaiko, O. O., Prokopenko, A. I., Kabus, N. D., Khatuntseva, S. M., Zhukova, O. A., & Nalyvaiko, N. A. (2022). Proiektno-tsyfrova diialnist yak zasib formuvannia tsyfrovoy kompetentnosti studentiv humanitarnykh spetsialnostei [Project-digital activity as a means of forming digital competence of humanities specialties' students]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia*, 87(1), 218–235 [in Ukrainian].
- Oltarzhevskiy, D. O. (2023). *Tsyfrovi komunikatsii: navchalnyy posibnyk iz dystsypliny "Mediavyrobnystvo: promotsiia"* [Digital Communications: A Textbook on the Subject "Media Production: Promotion"]. Taras Shevchenko National University of Kyiv [in Ukrainian].
- Petrova, N. (2025). Tsyfrovi kolektsii pamiatok istorii ta kultury yak skladova tsyfrovoy istorii [Digital collections of historical and cultural monuments as a component of digital history]. In H. M. Shpak (Comp.), *Pamiatky pysemnosti ta kultury: vyvchennia, zberezheniia, populiaryzatsiia* [Monuments of writing and culture: study, preservation, popularization] [Conference proceedings] (pp. 217–221). Odesa National Scientific Library. http://odnb.odessa.ua/img/novini_2023/4109/12_petrova-n_pamyatki-pisemnosti-ta-kulturi.pdf [in Ukrainian].
- Prykhodko, L. (2020). Otsyfruvannia ob'ektiv kulturnoi spadshchyny za normatyvno-pravovymy dokumentamy Yevropeiskoho Soiuzu u sferi avtorskoho prava i sumizhnykh prav [Digitization of the Cultural Heritage Objects in Accordance with the European Union Copyright and Related Rights Legislation]. *Archives of Ukraine*, 1, 104–131. <https://doi.org/10.47315/archives2020.322.104> [in Ukrainian].
- Spanchak, T. (2023, November 8). Elektronna biblioteka NIBU "Istorychna spadshchyna Ukrainy": yak skladova Natsionalnoi elektronnoi biblioteki Ukrainy [Electronic library of NIBU "Historical Heritage of Ukraine": as a component of the National Electronic Library of Ukraine]. In *Biblioteka. Liudy. Viina. Vtraty i zvershennia* [Library. People. War. Losses and Achievements] [Conference proceedings] (pp. 296–303). Natsionalna istorychna

- biblioteka. https://nibu.kyiv.ua/media/uploads/2023/12/17/vii_chytannya_2023_zbirnyk_tez.pdf [in Ukrainian].
- Tolmach, M. (2021). Tsyfrovi tekhnolohii v osviti: mozhlyvosti y tendentsii zastosuvannya [Digital Technologies in Education: Possibilities and Trends of Application]. *Digital Platform: Information Technologies in Sociocultural Sphere*, 4(2), 159–171. <https://doi.org/10.31866/2617-796X.4.2.2021.247474> [in Ukrainian].
- Tolmach, M. S. (2024). *Tsyfrova kompetentnist yak intehralna kharakterystyka profesiinoi diialnosti biblioteknykh fakhivtsiv* [Digital competence as an integral characteristic of the professional activity of library specialists] [PhD Dissertation, Kyiv National University of Culture and Arts] [in Ukrainian].
- Tsyfrova kompetentnist bibliotekariv: Analitychna dovidka za rezultatamy lokalnoho doslidzhennia* [Digital competence of librarians: Analytical reference based on the results of a local study]. (2024). Odeska oblasna universalna naukova biblioteka im. M. S. Hrushevskoho. <https://biblioteka.od.ua/wp-content/uploads/2024/09/TSyfrova-kompetentsiya-bibliotekariv.pdf> [in Ukrainian].
- Ukrainian Book Institute. (n.d). *Ukrainska tsyfrova biblioteka* [Ukrainian Digital Library]. <https://ubi.org.ua/uk/activity/ukra-nska-cifrova-biblioteka> [in Ukrainian].
- Veremchuk, O., & Postelzhuk, O. (2025). Tsyfrovizatsiia arkhivnykh ustanov: vykly-ky ta perspektyvy zberezhenia natsionalnoi pamiaty v epokhu tekhnolohichnykh transformatsii [Digitalisation of Archival Institutions: Challenges and Prospects for Maintaining National Memory in the Technological Transformations Epoch]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 15, 142–153. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.15.2025.335086> [in Ukrainian].
- Veremchuk, O., & Prokopovych, L. (2024). Project activity as the communication systems innovative functioning: The Ukrainian libraries experience. *Library Science. Record Studies. Informology*, 20(1), 76–81. <https://doi.org/10.63009/lrsi/1.2024.76> [in English].
- Verkhovna Rada of Ukraine. (2023, December 21). *Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo priorytetnykh napriamiv rozvytku nauky i tekhniky ta innovatsiinoi diialnosti* [On Amendments to Certain Laws of Ukraine Regarding Priority Areas of Science and Technology Development and Innovative Activities] (Law No. 3534-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3534-20#Text> [in Ukrainian].
- Viriutina, K., & Kozoriz L. (2025, May 8). Formuvannia Tsyfrovoho Arkhivu dokumentiv pro rosiisko-ukrainsku viinu: keis Kharkivskoi derzhavnoi naukovoï biblioteky im. V. H. Korolenka [Formation of the Digital Archive of Documents on the Russian-Ukrainian War: The Case of the V. G. Korolenko Kharkiv State Scientific Library]. In *Biblioteky universytetiv pid chas viiny: novi modeli ta zasoby roboty* [University Libraries during the War: New Models and Tools] [Round Table Proceedings] (pp. 30–39). Pravo. http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/25502/1/Kruhlyi_stil_tezy_08.05_Final.pdf [in Ukrainian].

UDC 021:930.25:[005.8:004]:378.016:005.336.2:378.091.212

Olena Politova,
PhD in History,
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University,
(Kyiv, Ukraine)
e-mail: o.politova@kubg.edu.ua
ORCID ID: 0000-0002- 6516-0828

USE OF DIGITAL PROJECTS OF LIBRARIES AND ARCHIVES IN THE PROCESS OF TRAINING INFORMATION SPHERE SPECIALISTS: REVIEW OF SOURCES

The aim of the article is to analyse the content of the research source base concerning the use of digital projects of libraries and archives in the context of training professionals in the information sphere.

Research methods. In this study, bibliographic, analytical, problem-thematic and chronological methods are applied, fundamental principles of scientificity and objectivity are used.

Scientific novelty. For the first time, the source base related to the use of information content from modern digital projects is studied within the interdisciplinary framework, particularly with regard to the training of higher education seekers in the field of information science.

Main conclusions. This article provides a concise overview of the source base of the research dedicated to digital projects of libraries and archives in the context of their implementation in the training process of information sphere professionals. The necessity of a comprehensive research of using informational content from current digital projects in the preparation of higher education applicants in library studies, archival studies and audiovisual arts is argued. It is found that the corpus of sources on the issue of using such projects in the development of science and education includes thesis research, monographs, textbooks, practical manuals, scientific articles, abstract reviews; the authors of these editions and publications prove the socio-cultural significance of digital projects for society, as well as their importance for users and for the professional development of information sphere specialists; a tendency toward strengthening cooperation between information institutions in digitising documents and creating a single platform for presenting electronic resources in a user-friendly format is established. Based on the review of sources, it is grounded that digital projects of archives and libraries have special importance in building an effective and functional system of information education and broad perspectives for use in the educational process: primarily for modernising the content of certain academic programmes and developing students' digital competencies.

Keywords: digital projects; libraries; archives; information sphere; digital competences; studying process; Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University.

Надійшла 08.09.2025

Прийнята 27.10.2025

Стаття була вперше опублікована онлайн 29.12.2025

This is an open access journal, and all published articles are licensed under a Creative Commons Attribution 4.0.